

Projekt DC07P02OUK002

Národní autority v prostředí muzeí a galerií - interoperabilita s NK ČR

Workshop - širší pracovní tým Struktura záznamu pro jmenné muzejní autority Brno, 27.6.2007

Zápis

Přítomni:

Ing. Nad'a Andrejčíková (Cosmotron Bohemia s.r.o.)
Mgr. Marie Balíková (Národní knihovna ČR)
PhDr. Zdeněk Bartl (Národní knihovna ČR)
Mgr. Daniel Bechný (etnografie, ZČM Plzeň),
Mgr. Jan Cempírek (mineralogie, MZM Brno)
Mgr. David Cigánek (CITeM)
Ing. Pavla Jankovičová (CITeM)
Mgr. Pavlína Kalábková (archeologie, VM Olomouc)
Mgr. René Klimeš (RM Litomyšl)
RNDr. Marie Kocinová (CITeM)
PhDr. Dagmar Jelínková (výtvarné umění, NG Praha)
Mgr. Zdeněk Lenhart (CITeM Brno)
Vladka Mazačová (výtvarné umění, ČMVU Praha)
RNDr. Jarmila Podolníková (CITeM Brno)
Mgr. Jana Šubová (Cosmotron Bohemia s.r.o.)
Alena Uxová (výtvarné umění, GV Jihlava)

Program:

Představení současného stavu prací
Diskuze nad problematickými a nejasnými body návrhu struktury záznamu pro jmenné autority
Závěr, úkoly

Prezentované podkladové materiály:

1. Pracovní návrh struktury autoritního záznamu (Cosmotron) vč. všech úprav až k datu 18.6.2007 (soubor Mapa-poli-muzea.xls).
2. Totéž se zjednodušeným označením polí a s příkladem, odděleně osoby (soubor MA-pole-osoby.xls) a korporace (soubor MA-pole-korporace.xls).
3. Variantní návrhy obecnější formy zápisu událostí (soubory MA-pole-osoby-alt1.xls a MA-pole-osoby-alt2.xls)
4. Pracovní komentáře, otázky a odpovědi k bodu 1 (soubor Mapa-poli-muzea-komentar.rtf).
5. Realizace pomocí Advanced Rapid Library zclient, příklad z bodu 2.
6. Ukázka možností prezentace výsledků na příkladu regionálních osobností knihovny Kladno (http://ipac.svkk1.cz/aRL/simple.php?language=czech&variables=0%21un_auth&ictx=kl&display_account_button=1&cookie_retry=1)
Uvedené soubory byly přílohou k pozvánce.

Současný stav prací

Pole harmonogramu projektu mají nyní běžet tyto práce:

1. Vytvoření funkčního modelu kooperace paměťových institucí s NK ČR a CITeM při tvorbě a využívání báze národních autorit (březen 2007 – březen 2008)
Cosmotron již ke konci března 2007 umožnil pokusný provoz s předběžně navrženou strukturou záznamu. Panuje shoda v tom, že do stavu umožňujícího veřejnou prezentaci (MK ČR, orgány AMG, konference Archivy ...) je třeba model dostat již do podzimu 2007. Znamená to nejen precizovat strukturu záznamu, ale též definovat a vytvořit výstupní formáty a připravit popis modelu, popsat procesy.
2. Stanovení softwarových a hardwarových podmínek pro aplikaci funkčního modelu (červen 2007 – červen 2008)
Viz předchozí bod.

3. Shromáždění existujících tezurů/slovníků používaných pro popis databázových objektů v systémech sbírkové evidence muzeí a galerií (březen 2007 – prosinec 2007)

Provedeno v předstihu na podzim 2006, výsledný přehled byl podkladem pro jednání na Barborce 27. - 29. 11. 2006.

4. Porovnání existujících tezurů/slovníků užívaných v muzeích a galeriích s národními autoritami NK ČR, analýza jejich datové struktury (červen 2007 – červen 2008)

Zatím je na úrovni porovnání existence tezurů/slovníků. Porovnání obsahu bude teprve započato.

5. Identifikace tezurů/slovníků udržovaných na mezinárodní úrovni (taxonomické systémy v biologii, stratigrafické členění v geologii atd.) (březen 2007 – říjen 2011)

Dosud byly shromažďovány odkazy jen náhodně, systematické vyhledávání bude zahájeno tento měsíc.

Celkově lze konstatovat, že plánované úlohy jsou plněny s mírným předstihem.

Názory a závěry z diskuze:

Diskuze se často vracela, přeskakovala, odbíhala. Zápis proto není řazen chronologicky, ale seskupen tematicky. Napřed konkrétně k jednotlivým tagům (skupinám polí), pak obecné věci.

Autoři jsou uvedeni jen někde, zejména u výraznějších tvrzení. Diskuze se zúčastnili prakticky všichni přítomní.

Záznam pro osoby

100 Osobní jméno

- Technicky je povinné jen jméno (100\$a), ale prakticky je povinné i datum narození/úmrť (100\$d) a charakteristika (678\$a). Muzea potřebují zaznamenat i alternativní zjištěná data narození/úmrť (k tomu je M01, M03) a podrobné medailony (M05) (Jelínková).

- Indikátor i1 indikuje, čím jméno začíná (0=křestním, 1=příjmením, ...), aby i při neznalosti písma šlo jednotně používat (Bartl).

- Je žádoucí mít jasná pravidla pro volbu „hlavního“ jména (100\$a) mezi všemi ostatními, ta se uvedou jako synonyma ve 400 nebo jako odkazy v 500 (případně cizojazyčné v 700). Hlavní jméno by mělo být to neznámější, nejpoužívanější (Bartl). Asi budou v muzeích a galeriích spory, které jméno je to pravé, proto zpočátku lze připustit pro téhož člověka zřizování více různých záznamů svázaných odkazy 500, časem je sjednocovat (Balíková). U některých však je více záznamů správně (jiná identita téže osoby: Jan Pavel II. - Karol Wojtyła - Andrzej Jawlien). Cílem je používat i v muzejní evidenci předmětů jen preferovaná jména, i když vyhledatelná jsou i synonyma (do vyhledávacího indexování se bere 100, 400 i 500) (Bartl).

(Dodatečně Andrejčíková: V této etapě řešíme základní otázky (co chceme samostatně sledovat), konkretizace zmíněných pravidel přijde na řadu později.)

667 a 680 Poznámka neveřejná a veřejná - neveřejná je pro dosud neověřené údaje, chybné údaje. (Bartl) Pro muzea budou obsáhlejší možnosti jejich záznamu v opakovatelných „muzejních“ polích Mxx (Lenhart),

M09 Národnost

- Opakovatelná má být jen jako celek.

- Nabídku států nahradit nabídkou národností.

- Národnost je pojem umělý, novověký (Bartl), přesto bude nutno sledovat (pro galerie často důležité kritérium) (Jelínková), pro středověk případně nevyplňovat (Klimeš).

- Nezávisle přidat státní příslušnost, opakovatelně (Klimeš), v tehdejší členění (Kalábková), to bude věčná komplikace. (Dodatečně Lenhart: V podstatě jde o časově vázanou příslušnost k jisté korporaci, tedy totéž jako členství ve spolku či sdružení M10).

M05 Medailon

- Plný text nebo jen odkaz? Asi jen odkaz (Bartl), protichůdné názory. Technická otázka, vyřeší se zobrazovacím formátem.

- Podléhá autorskému právu (Jelínková).

- Subtag 5 odkazuje na vlastníka práv.

- Užitečná je i pouhá informace, že medailon existuje, pro jaký účel byl vytvořen a u koho si jej lze vyžádat (Kalábková). (zapisovat to jako citaci zdroje do C13?)

- Neutrální obecně použitelný životopis by měl být dostupný všem vždy.

- Terminologie: Životopis je vyvážený, úplný, chronologický, Medailon je účelový, všímá si jen určitých aspektů, k určité výstavě apod. Proto je u něj pole Účel.

M07 Studium

- zrušit opakovatelnost školy - když se škola přejmenuje, tak záznam o studiu zapsat jako dva.

C17 (Diplomky) Profesionální růst

- Zobecnit na jakákoliv významná díla (to dosud zcela schází) (Klimeš), jen indikátorem mezi nimi označit milníky profesního růstu.
- Vazba na autority „AutorTitul“ (na rozdíl od autorit „Unifikovaný název“ - tam je autor neznámý).
- Jen nejvýznamnější díla, nebo všechna? Bez závěru.

M08 Tituly

- Dosud jde jen o to, co psát před jméno a co za jméno, nabídkové roletky slouží k prevenci překlepů (Šubová). Nejde o historii udělování titulů, ani muzea/galerie to nepožadují.
- Rozšířit o vojenské, policejní a církevní hodnosti apod. (šlechtické tituly)
- Tituly jako celek neopakovatelně, ve skupině jen akad. titul opakovatelný, kdežto vědecký titul a věd-pedag.hodnost neopakovatelně.

C18 Zaměstnání

- Pozici dát neopakovatelně (při změně pozice zapsat celou skupinu (tag C18) s tímtež zaměstnavatelem.

C23 Ocenění

- Přidat spec. autority pro ceny jako takové, narozdíl od jejich předávání, což je každý jednotlivý rok jako samostatná akce.
- Přidat pole „za jaké dílo“, navázat na autority „AutorTitul“
- Posmrtné udělení - lze vyčíst z data, příp. indikovat jen v poznámce, též kdo převzal

C03 Klíče

- Přejmenovat na Zatřídění (Balíková, Andrejčíková, Šubová), neboť slovo Klíč naznačuje neregulované výrazy. (Bartl)

- Pro některé obory připojit tezaury (řízené slovníky povolených výrazů) (Bartl, Balíková)
- Každý použitý výraz musí být zařazen jako autoritní záznam v databázi „Věcné téma“. (Bartl) Nebo snad „Předmětové heslo“?

Dodatečný komentář Balíková: Toto tvrzení je v současné fázi příliš kategorické a nejsem si jista, zda znění bylo takto kategorické; situace je složitější: budou všechny zúčastněné subjekty respektovat soubor tematických autorit NK? Nebo budou používat své tezaury, hesláře, či bude možná kombinace obou, například pokud se profesních kategorií týče respektovat soubor tematických autorit, pokud se vlastního věcného zpřístupnění objektů týče respektovat vlastní oborové tezaury, hesláře? Přimlouvám se za toto řešení, připomínám základní rozdíl v dosavadní praxi: jednotné a množné číslo, např. sekyrka x sekyrky, nádoba x nádoby, priorita substantiva v muzejní praxi (architektura zahradní) apod. Pokud vím, diskuse na toto téma není ukončena.

V MARC BIB formátu existuje specifické pole pro zápis povolání, zaměstnání, zaměření – pole 656 (příloha, omlouvám se za knihovnický hantec), v MARC AUT ZATÍM připojeno není, ale myslím, že v budoucnosti připojeno bude.

V současné době můžeme ale nabídnout náhradní řešení: pokud se rozhodnete používat v poli C03 označení zatřídění či kategorie osob, můžeme v souboru NA tematických autorit připojit v poli 950 označení kategorie osob a na základě tohoto údaje budeme schopni generovat specifický rejstřík národních autoritních termínů pro zatřídění osob, na který může být toto pole navázáno a odkud mohou být tyto údaje stahovány; připomínám ale, že používáme množné číslo, tedy "malíři". Podle mého soudu by to na závadu být nemělo, protože "zatřídění" v podstatě předpokládá zařadit do třídy/kategorie osob a zde je plurál OK

- Měly by to být jen výrazy, které nejsou jinde (posléze byla i tato zásada zpochybněna) a které slouží pro vyhledávání, filtrování.

Dodatečný komentář Balíková: je možné obojí řešení: uvádět zatřídění + výrazy, "které nejsou uváděny jinde" – odlišit indikátorem, případně definovat novou položku viz "new" v C03, vše se odvíjí od toho, k čemu mají sloužit výstupy z tohoto pole, viz níže Andrejčíková.

- Přidat rozlišení na kategorie, zatím jen Profesní (sochař, malíř) a Stylové (Impresionista,...) (Jelínková, Mazačová)
- Přidat rozlišení zda se má zobrazovat do výstupů (tisku) ? (Andrejčíková)

C13 Citace

- jde o jednoznačnou identifikaci zdroje, z něhož byly údaje převzaty, aby se tam daly případně ověřit. Proto v případě reedice uvádět jen to vydání, ze kterého bylo čerpáno. (Bartl)

Záznam pro korporace nebyl probírán vůbec (nedostatek času, podobnost se záznamem osob).

Obecně:

Autority - pro knihovny spíše seznam jmen, pro muzea spíše encyklopedie, proto snaha udělat strukturu raději košatější, než aby pole scházela (Klimeš).

Strojené nesrozumitelné názvy tagů NA jsou nepříjemné na první seznamování, ale dlouhodobě užitečné svou přesností (tvrdí důrazně Bartl ze zkušenosti). Pro řadové muzejníky je to těžko překonatelné (Jelínková), ale autority budou plnit supervizoři, lepší muzejníci (Lenhart).

Zdroj údaje (subtag 8) musí být uveden vždy! (Bartl)

Uvedené korporace, akce, osoby, místa atd. by měly (ale bezvýznamné nemusí!) být zřízeny jako autority, aby byly potenciálně dostupné další údaje k nim. Možné problémy s dodatečným propojováním nové autority použité dříve jen jako text bez odkazu. Čištění a harmonizace dat je i v knihovních autoritách nekončící práce.

Datová struktura (technika uložení dat) - musí být jasně definovaná kvůli různému přístupovému SW (Bartl). Ne, bude to knowhow Cosmotronu, veřejné bude namapování na CIDOC CRM, resp. struktura ve formě XML (Andrejčíková).

Andrejčíková dodatečně: po ukončení prac a pilotnom overeni bude k dispozici API – webova služba, ktorou budu moct ine systemy pristupovat obidvomi sposobmi – aktivne (prispievat) aj pasivne len pozerat a preberat. Sucastou bude format – xml a odkazy na pravidla ako.

Definovat minimální záznam a jeho podobu (Balíková).

Přístupová práva nutno definovat v bohatější škále (alespoň takto: veřejnost - číst jen něco, kurátor - číst vše, správce autorit - editovat). U každého pole (skupiny polí) přidat indikátor pro úroveň zpřístupnění, alespoň veřejný/neveřejný. (Andrejčíková)

Přidat lokální vrstvu (fyzicky může ležet na centrálním serveru), přístup omezen jen na „původce“, bude sloužit pro individuální poznámky a komentáře (Klimeš).

?Připustit přidávání i veřejných komentářů? Analogie hodnocení produktů zákazníky v internetových obchodech (Andrejčíková).

Opačný názor - neveřejné údaje držet zcela mimo tento veřejný systém autorit. (Cempírek).

Nesouhlas s přesunem (odstraněním) Osobností z Demusu do Autorit (Jelínková).

Realizace - napřed se omezit jen na veřejný základ, později přidat možnost neveřejných údajů (Andrejčíková).

Přidat pole Pohlaví (kam?, opakovatelně?) Balíková prozkoumá.

Některá přidávaná pole již v Marc struktuře NA jsou, pokud možno je použít (Balíková).

Datování událostí - po vzoru Demusu tři pole: textové pro originální „display“ formu, dvě datumové pro začátek a konec, v nich umožnit i neúplné datum (Lenhart). V textovém poli měkká kontrola - má-li tvar data, tak upozornit na nepřipustné dny a měsíce, má-li jiný tvar, tak nekontrolovat.

Současný editor je přijatelný, bylo by vhodné lépe odlišit úrovně (tag x subtag), možná lepší nápověda dole (Podolníková).

Je na čase zpřesnit i představy o vazbě na geograf. autority, používá se na několika místech (C04b; M02a; M04a; M07Z; nebo M92a), bylo by efektní pro předvádění systému (Balíková)

Dodatečná připomínka, Klimeš mailem: Jmenné autority pro lokální použití budeme (minimálně u nás) využívat v badatelně jako slovník místních osobností. Proto by bylo dobré tam zřídit možnost připojení fotografií (i s popiskami) k jednotlivým autoritám (pouze pro lokální použití, uložené u nás). Pokud to budete prezentovat, bude to i "hezky vypadat", pokud to bude dotazeno až do této fáze i s možností připojení fotek.

Reakce Andrejčíková: ano linky na fotky je tam možné přidávat cez URL, otázka je či rozlišovat ku k tomu konkrétnemu udaju ta fotka je, alebo ide o fotky osobnosti s popisom (z cias studií, zo staze, ...)?

Alternativní návrhy pro obecný záznam událostí:

Alt1 - Jedna skupina všech polí potřebných pro různé druhy událostí.

- Víceméně byla odmítnuta pro složitost, technickou obtížnost při zápisu, zobrazování i vyhledávání.

Alt2 - Malé samostatné skupinky (tagy) pro datum, místo, osobu, korporaci a další skupinka pro událost. Vazby k události podobnou technikou, jako jsou vazby na zdroje (subtag 8), tj. pomocným číslem události.

Kvůli různým rolím různých (i stejných) osob a korporací při událostech (zejm. studijní cesty) nelze jejich roli zaznamenat ani do záznamu události, ani k osobě či korporaci. Navrženo řešit indikátorem role u propojovacího čísla.

Alt2 postoupila do dalšího kola, víc odpovídá CIDOC CRM.

Přidat pole Poznámka, přidat skupinu Dílo (zahrnuje i diplomky apod.)

Úkoly:

Další připomínky, protesty, podněty. Všichni, cca do 10.7.

Doladění a implementace struktury. Cosmotron + CITeM červenec (srpen)

Hromadné naplnění daty, co půjde automaticky napárovat z Demusu na dosavadní NA knihoven (viz pokus z roku 2005 OGV Jihlava). OGV Jihlava, ČMVU Praha, možná TM Brno, RM Litomyšl? (srpen) září.

Navrhnout co a jak zobrazovat. Několik variant pro různé publikum, kam dát funkční odkazy. CITeM

Z poznámek P.Jankovičové a M.Kocinové zapsal Z.Lenhart